

Заява №2 за проміжними результатами ґендерного моніторингу на місцевих виборах в Україні 25 жовтня 2020 року

Український Жіночий Фонд у партнерстві з Національним демократичним інститутом (НДІ) здійснює ґендерний моніторинг місцевих виборів, призначених на 25 жовтня 2020 року.

Метою ґендерного моніторингу є комплексний ґендерний аналіз виборчого процесу задля виявлення можливостей та перешкод для участі жінок у виборах та їх обрання до органів місцевого самоврядування. В межах моніторингу проводиться збір та аналіз відкритих даних в усіх областях України, а також спостереження за виборчою кампанією та глибинні інтерв'ю з кандидатками у 10 областях – Вінницькій, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Львівській, Одеській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій та Чернівецькій.

Напередодні дня голосування Український Жіночий Фонд підбиває **проміжні підсумки ґендерного моніторингу виборів.**

Виборчим кодексом встановлена вимога до партій дотримуватись черговості у списках кандидатів, зокрема в кожній п'ятірці списку має бути не менше двох кандидатів чоловіків або жінок. Таким чином, ґендерна квота становить 40%.

Така норма діє для виборів у громадах із кількістю 10 тисяч і більше виборців, а також для виборів до обласних рад, районних та районних у місті рад. Оскільки можливості самовисування на виборах до таких рад згідно Виборчого кодексу немає, роль партій у забезпеченні представництва жінок і чоловіків на виборах зростає.

За результатами аналізу офіційних даних, **завдяки дотриманню ґендерної квоти у виборчих списках до 22 обласних рад – загалом 43% жінок, тоді як у поточному складі обласних рад – тільки 15%¹.**

Подібна ситуація і у проаналізованих **виборчих списках до 24 міських рад міст-обласних центрів, м. Києва, Краматорська та Бахмута, де загалом також 43% жінок, тоді як у поточному складі відповідних рад – тільки 20%.**

Однак, **присутність жінок у виборчих списках на рівні 43% не означає, що таке ж представництво буде серед обраних кандидатів та кандидаток.**

Перевагу при розподілі місць отримують перші кандидати єдиних виборчих списків партій.

Аналіз 219 виборчих списків, зареєстрованих на вибори до міських рад Вінниці, Краматорська і Бахмута в Донецькій області, Житомира, Запоріжжя, Львова, Одеси, Харкова, Херсона, Хмельницького та Чернівців від різних політичних партій, показав, що

¹За даними сайтів місцевих рад, станом на вересень 2020 р. Інформація про склад міської ради м.Северодонецьк – станом на 10.04.2020 р.

Матеріал підготовлено Українським Жіночим Фондом у партнерстві з Національним демократичним інститутом (НДІ) завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Україна: Ефективна та відповідальна політика». Український Жіночий Фонд відповідальний за зміст цього матеріалу. Інформація, представлена у матеріалі, не обов'язково відображає погляди USAID, Уряду США або НДІ.

лише у 28 випадках (13%) політичні партії висунули жінок «лідерками» єдиних списків.

Зокрема, у Вінниці серед 18 партій, які подали виборчі списки, лише 4 висунули жінок лідерками єдиного списку (22%), у Краматорську – 2 з 12 (17%), у Бахмуті – 1 з 7 (14%), у Житомирі – 4 з 16 (25%), у Львові – 4 з 19 (21%), в Одесі – 2 з 13 (15%), у Харкові – 2 з 16 (13%), у Хмельницькому – 1 з 11 (9%), а у Чернівцях – 2 з 14 (14%). Найменше жінок серед лідерів списків висунули політичні партії у Херсоні – тільки 1 з 21 (5%), а найбільше висунули у Запоріжжі – 5 з 16 (31%).

Також перевагу при розподілі мандатів отримують кандидати, які займають перші місця в територіальних виборчих списках партій. Зокрема, якщо політична партія дотрималась гендерної квоти, але у її територіальних списках жінки займають нижчі місця у порівнянні з чоловіками, наприклад з 3-5, то їх шанси на обрання значно зменшуються.

Більш глибокий аналіз територіальних виборчих списків вибірки з десяти політичних партій, які подали виборчі списки до вищезгаданих міських рад – «Батьківщина», «Голос», «Довіряй ділам», «Європейська Солідарність», «За майбутнє», «Об'єднання «Самопоміч», «Опозиційна платформа – за життя», «Опозиційний блок», «Свобода», та «Слуга народу» – показав, що хоча партії висунули загалом 43% жінок в списках, у перших трійках територіальних списків жінок 32%, а серед перших кандидатів у територіальних списках – 26%.

Аналіз територіальних виборчих списків вибірки з десяти політичних партій, які подали виборчі списки до обласних рад Вінницької, Житомирської, Запорізької, Львівської, Одеської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Чернівецької областей показав подібні результати. Хоча партії висунули загалом 43% жінок в списках, у перших трійках територіальних списків жінок 27%, а серед перших кандидатів у територіальних списках – лише 17%.

Непропорційне розміщення політичними партіями жінок та чоловіків «нагорі» виборчих списків є несприятливим для обрання жінок, які складають 54% населення України, до місцевих рад, та зрештою обмежує вплив жінок на ухвалення важливих для громад рішень.

Гендерний моніторинг включав аналіз досвіду кандидаток за методикою глибоких інтерв'ю. Аналіз досвіду кандидаток у виборчому процесі відбувається у три етапи: на початковому етапі виборчої кампанії, на її завершальному етапі та після обрання і встановлення результатів виборів. На першому етапі було опитано 42 кандидатки, які проживають у 10 областях: Вінницька, Донецька, Запорізька, Житомирська, Львівська, Одеська, Хмельницька, Харківська, Херсонська та Чернівецька і балотуються у обласні ради, міські ради міст обласних центрів та громади до 10 тис. виборців, а також на посади міських голів від широкого спектру політичних партій, як парламентських так і таких, які мають більший локальний вплив, аніж загальнонаціональний. Половина опитаних респонденток (21) є членкинями політичних партій, половина (21) – ні.

Матеріал підготовлено Українським Жіночим Фондом у партнерстві з Національним демократичним інститутом (НДІ) завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Програми «Україна: Ефективна та відповідальна політика». Український Жіночий Фонд відповідальний за зміст цього матеріалу. Інформація, представлена у матеріалі, не обов'язково відображає погляди USAID, Уряду США або НДІ.

Більшість (93%) респонденток вважають, що саме гендерні квоти сприяли ширшому висуванню жінок від політичних партій на місцевих виборах. Одна респондентка висловила, що «якби не квота, то були б одні чоловіки у списку». Втім, кілька респонденток зазначили, що їхня партія постійно керується принципами рівних можливостей для жінок та чоловіків, тому гендерна квота була би дотримана й без обов'язкової законодавчої норми.

Третина респонденток стикались із виборчим насильством на місцевих виборах. Випадки насильства включали булінг в соціальних мережах та пошкодження агітаційних матеріалів, телефонні дзвінки з погрозами, злам Facebook-сторінки кандидатки та навіть фізичне насильство проти агітаційної групи. За інформацією однієї з респонденток, проти неї застосували чорний PR – поширюючи серед виборців продуктивні набори ніби-то від її імені. Кандидатки здебільшого готові до проявів сексизму та виборчого насильства, деякі носять постійно із собою газовий балончик для самозахисту. Окремі партії проводили тематичні роз'яснення із питань можливого виборчого насильства. Загалом **респондентки очікували від політичних партій потужнішої методичної підтримки** щодо проведення виборчої кампанії, а тим часом **займались самоосвітою, брали участь у відкритих конкурсах для проходження навчання** від громадських організацій та фондів.

Актуальність гендерного моніторингу визначена недостатнім представництвом жінок у місцевих радах. Зокрема, за результатами проведеного НДІ аналізу офіційних даних, у складі 982-ох об'єднаних територіальних громад, утворених станом на 22 грудня 2019 року, жінки складають менше ніж 41% серед депутатів місцевих рад та трохи більше, аніж 18% серед голів громад. Для порівняння до початку децентралізації жінок серед депутатів сільських рад було майже 50%, а серед сільських голів – більше 30%².

Український Жіночий Фонд звертає особливу увагу на фактичні можливості для рівної участі жінок і чоловіків у виборах і, зрештою, у прийнятті рішень, що стосуються місцевих громад.

Ключовою у досягненні більш збалансованого представництва жінок у виборчому процесі та в політиці є роль партій. Гендерний моніторинг стане основою для діалогу з політичними партіями щодо позитивних змін для досягнення гендерної рівності.

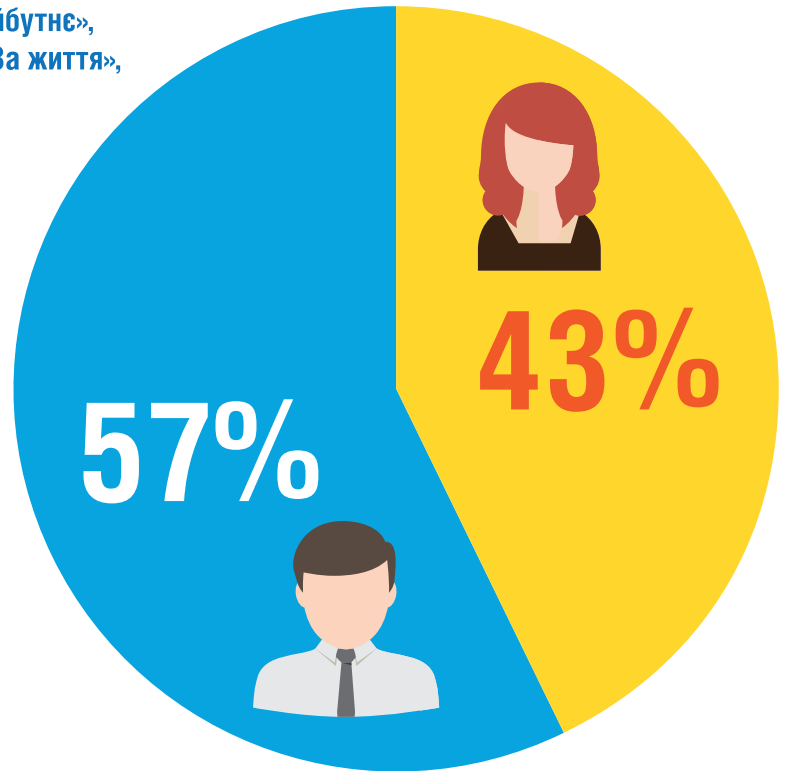
²Дані станом на 22 червня 2020 року.

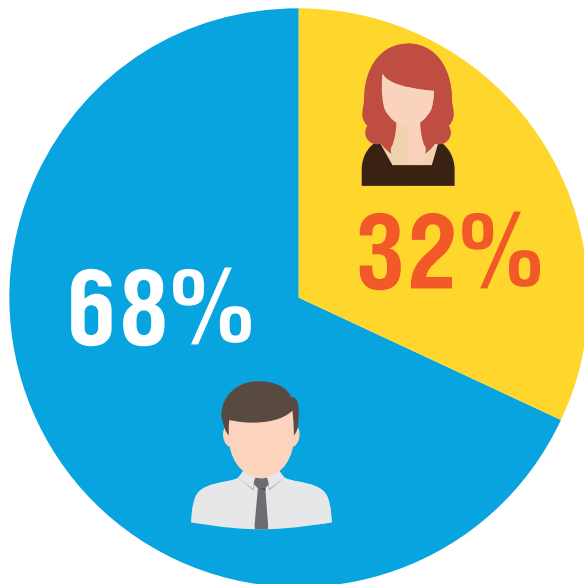
Представництво жінок у виборчих списках до міських рад

Вибірка з 10 політичних партій для великих міст 10 областей: Вінниці, Краматорська і Бахмута в Донецькій області, Житомира, Запоріжжя, Львова, Одеси, Харкова, Херсона, Хмельницького та Чернівців; політичні партії «Батьківщина», «Голос», «Довіряй ділам», «Європейська Солідарність», «За майбутнє», «Об'єднання «Самопоміч», «Опозиційна платформа – За життя», «Опозиційний блок», «Свобода» та «Слуга народу».

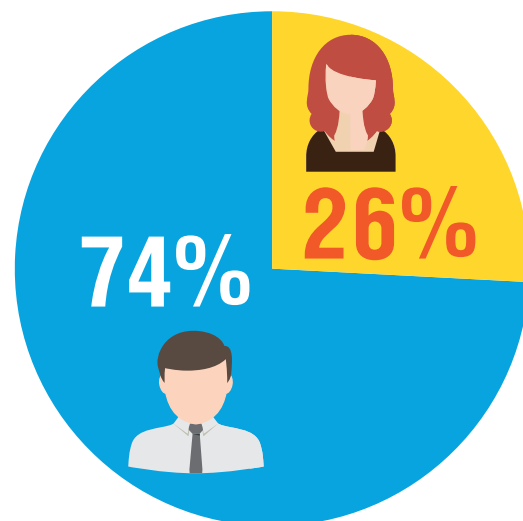
Виборчі списки до міської ради загалом

Перша трійка територіальних виборчих списків до відповідної міської ради

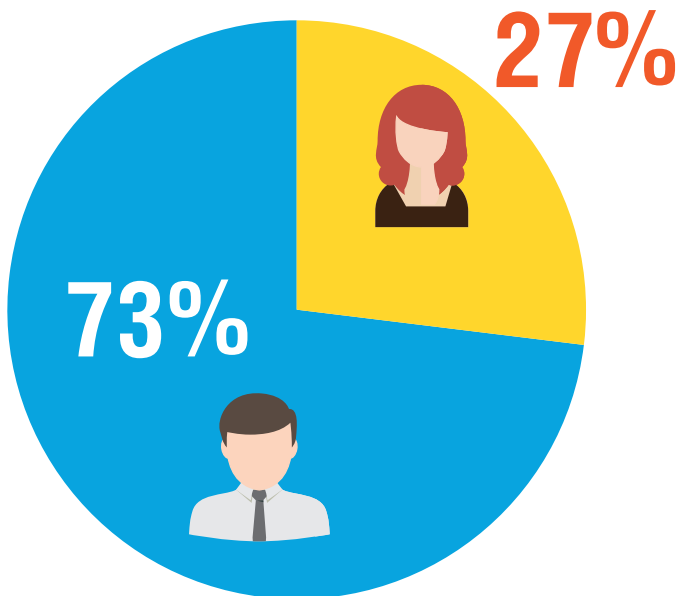
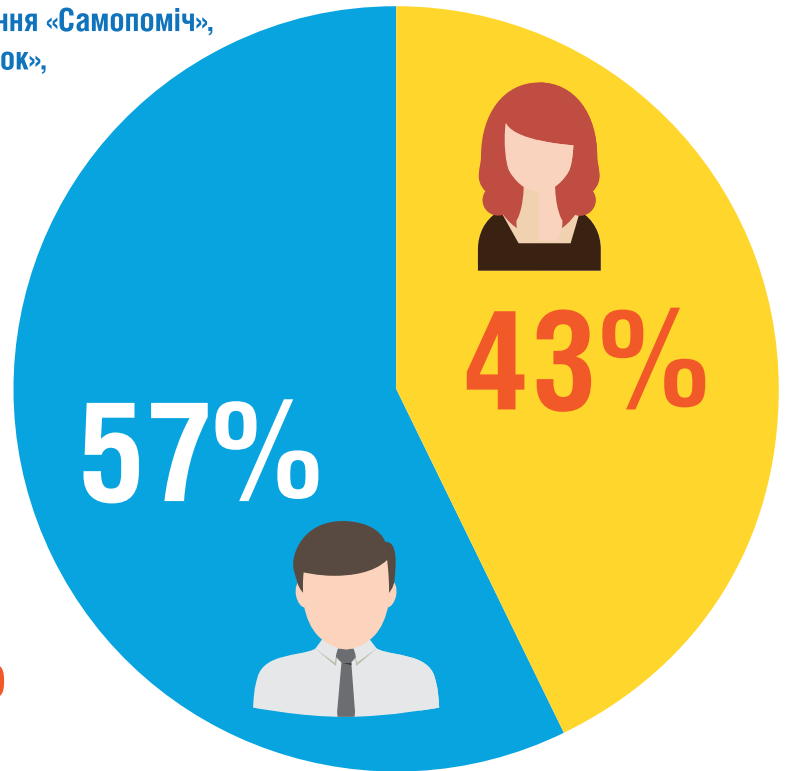
Перші кандидати територіальних виборчих списків до до відповідної міської ради

Представництво жінок у виборчих списках до обласних рад

Вибірка з 10 політичних партій для обласних рад Вінницької, Житомирської, Запорізької, Львівської, Одеської, Харківської, Херсонської, Хмельницької та Чернівецької областей; політичні партії «Батьківщина», «Голос», «Довіряй ділам», «Європейська Солідарність», «За майбутнє», «Об'єднання «Самопоміч», «Опозиційна платформа – За життя», «Опозиційний блок», «Свобода» та «Слуга народу».

Виборчі списки до обласної ради загалом

Перша трійка територіальних виборчих списків до відповідної обласної ради

Перші кандидати територіальних виборчих списків до відповідної обласної ради

